

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Odpowiedzialność prawna tłumaczy

Author: Justyna Cichoń

Citation style: Cichoń Justyna. (2020). Odpowiedzialność prawna tłumaczy. W: J. Lubocha-Kruglik, O. Małysa, G. Wilk (red.), "Przestrzenie przekładu. T. 4" (S. 315-324). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Justyna Cichoń

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Odpowiedzialność prawna tłumaczy

Z wykonywaniem zawodu tłumacza ściśle związana jest jego odpowiedzialność prawna, jednakże w zależności od rodzaju tłumaczenia będzie ona kształtować się odmiennie. Zasadniczym, pod względem kryteriów odpowiedzialności, wydaje się podział tłumaczy na tych, którzy świadczą usługi tłumaczenia bez konieczności zdania stosownego egzaminu, oraz tłumaczy przysięgłych, objętych ustawą z dnia 25 listopada 2004 roku o zawodzie tłumacza przysięgłego¹. Co ważne, w zakresie omawianej tematyki należy także zwrócić uwagę na różnorodność podmiotów, wobec których tłumacz, w przypadku błędnego tłumaczenia, będzie ponosił określoną odpowiedzialność.

1. Wstęp

Z całą pewnością podkreślić należy, że tłumaczenie nie jest wyłącznie zmianą kodu językowego, lecz stanowi proces zmierzający do uzupełnienia bądź modyfikacji komunikatu w taki sposób, aby wywołał on tożsamy efekt komunikacyjny², bez znaczenia czy mówimy o tłumaczeniu literackim, ekonomicznym, czy prawniczym.

Posiłkując się przykładem tłumaczeń tekstów prawniczych, zaznaczyć należy również, że wobec braku ujednoczonych zasad tłumaczenia tekstów tłumacz niejednokrotnie musi samodzielnie podejmować próby tworzenia obcojęzycznej

¹ Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1505 z późn. zm.).

² K. LIPIŃSKI: *Vademecum tłumacza*. Kraków 2000, s. 22.

terminologii³. Zadanie to nie jest proste, a ciążąca na tłumaczach odpowiedzialność z tego tytułu jest ogromna, złe tłumaczenia bowiem utrudniają życie zarówno użytkownikom tego prawa, jak i sądom, które na podstawie takich tłumaczeń zmuszone są orzekać.

Uwzględniając przywołane ustalenia, możemy w jasny sposób wywnioskować, że charakter pracy tej grupy zawodowej obarczony jest dużym ryzykiem wynikającym ze zróżnicowanego profilu działalności odbiorców dokonanych tłumaczeń. Tym samym, wręcz nieunikniona jest możliwość wystąpienia wielu roszczeń i szkód, godzących w różne dobra, zlokalizowane w wielu różnych dziedzinach.

2. Tłumacz przysięgły a tłumacz nieprzysięgły

Słownik języka polskiego PWN wskazuje, że tłumacz jest „osobą dokonującą przekładu wypowiedzi lub tekstu pisanego z jednego języka na inny”⁴. Definicja ta zdaje się jednak niewystarczająca. Od tłumacza wymaga się bowiem, oprócz znajomości obu języków, także dostatecznej wiedzy z dziedziny, której dotyczy tłumaczone dzieło. Często też tłumacz powinien mieć ponadto odpowiedni zasób wiadomości o kraju, narodzie, obyczajach, historii, tradycjach ojczyzny oryginału. Nieraz niezbędna jest również pewna zażyłość z dorobkiem twórczym tłumaczonego autora, pozwalająca na uchwycenie właściwego „aromatu” jego dzieł⁵.

Oprócz wszystkich wskazanych cech dodatkowe wymogi dotyczą już wyłącznie tłumacza przysięgłego, który zgodnie z art. 2 przywołanej już ustawy, musi między innymi posiadać określone obywatelstwo, pełną zdolność do czynności prawnych, ukończyć studia wyższe czy też nie być karanym za przestępstwo umyślne, przestępstwo skarbowe lub za nieumyślne przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu obrotu gospodarczego.

Status tłumacza przysięgłego i świadczonych przez niego usług różni się od statusu tłumacza nieprzysięgłego, który to status nie został uregulowany żadnymi odrębnymi przepisami prawa. Tłumacz przysięgły podlega bowiem reżimowi wskazanej ustawy, a co za tym idzie, jest on obowiązany do wykonywania powierzonych mu zadań ze szczególną starannością i bezstronnością, zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów prawa. Ponadto, tłumacz przysięgły

³ D. KIERZKOWSKA: *Tłumaczenie prawnicze*. Warszawa 2007, s. 10.

⁴ *Słownik języka polskiego PWN*. <https://sjp.pwn.pl/szukaj/t%C5%82umacz.html> [dostęp: 10.04.2019].

⁵ J. BŁESZYŃSKI: *Tłumaczenie i jego twórca w polskim prawie autorskim*. Warszawa 1973, s. 56.

zobligowany jest do zachowania w tajemnicy faktów i okoliczności, z którymi zapoznał się w związku z tłumaczeniem, oraz doskonalenia kwalifikacji zawodowych⁶.

Zgodnie z treścią przedmiotowej ustawy, wyłącznie tłumacz przysięgły jest uprawniony do sporządzania i poświadczania tłumaczeń z języka obcego na język polski, z języka polskiego na język obcy, a także do sprawdzania i poświadczania tłumaczeń w tym zakresie, sporządzonych przez inne osoby (art. 13 u.z.t.p.). Dodatkowo, jest on zobowiązany do prowadzenia stosownego repertorium (art. 17 u.z.t.p.) oraz poświadczania tłumaczeń czy też odpisów pism z użyciem stosownej pieczęci oraz umieszczania na wszystkich poświadczonych tłumaczeniach informacji o pierwotnym tekście, czy stanowił on oryginał, tłumaczenie czy też odpis (art. 18 u.z.t.p.). Tłumacz przysięgły nie może również odmówić wykonania tłumaczenia w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy na żądanie sądu, prokuratora, policji oraz organów administracji publicznej, chyba że zachodzą szczególnie ważne przyczyny uzasadniające odmowę (art. 15 u.z.t.p.)⁷. Ponadto, obowiązkiem każdego tłumacza przysięgłego jest zgłaszanie ministrowi sprawiedliwości zmian danych objętych wpisem na listę (art. 8 u.z.t.p.), jak również złożenie wzoru podpisu oraz odcisk swojej pieczęci po uzyskaniu uprawnienia do wykonywania zawodu (art. 19 u.z.t.p.). Nadto, tłumacz przysięgły winien przestrzegać zasad etyki oraz praktyki zawodowej określonej w kodeksie tłumacza przysięgłego uchwalonym przez Radę Naczelną Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Ekonomicznych, Prawniczych i Sądowych „TEPIS”.

Szerszy wachlarz zobowiązań, a co za tym idzie – odpowiedzialności, dotyczący tłumaczy przysięgłych wiąże się z dużo szerszym zakresem wykonywanych usług, ale przede wszystkim wynika on z faktu, iż tłumacz przysięgły powinien czynić wszystko, aby swoją postawą etyczną spełnić wymagania, jakie społeczeństwo stawia przed osobą zaufania publicznego⁸.

3. Odpowiedzialność cywilna jako odpowiedzialność prawna wszystkich tłumaczy

Do najczęstszych błędów popełnianych przez tłumaczy, zarówno przysięgłych, jak i nieprzysięgłych, można z całą pewnością zaliczyć omyłki wynikające

⁶ Art. 14 Ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego...

⁷ A.D. KUBACKI: *Tłumaczenie poświadczane. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego*. Warszawa 2012, s. 298.

⁸ B. CIEŚLIK, G. DOSTATNI, D. KIERZKOWSKA, J. POZNAŃSKI, E. SZĘDZIELORZ: *Kodeks tłumacza przysięgłego z komentarzem*. Warszawa 2005, art. 1.

z niedopatrzenia lub niedokładności, a zatem zamienione daty, cyfry, numery lub podobnie brzmiące wyrazy, które mają ogromny wpływ na sens tłumaczenia i w rezultacie mogą prowadzić do przypisania tekstowi zupełnie odmiennego znaczenia. Tego rodzaju „drobne” pomyłki mogą zatem prowadzić do ogromnych szkód po stronie odbiorcy tłumaczenia, zwłaszcza jeśli dotyczą one tłumaczeń technicznych instrukcji, specyfikacji lekarstw, warunków technicznych, dokumentacji projektowych czy też umów. W takich sytuacjach po stronie odbiorcy tłumaczenia powstaje roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej błędnym tłumaczeniem.

Zgodnie z treścią art. 471 k.c. tłumacz odpowiada za naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które tłumacz odpowiedzialności nie ponosi. W związku z tym ekskulpacja tłumacza będzie możliwa wyłącznie w przypadku wykazania, że podczas wykonywania zobowiązania dołożył on należytej staranności, a więc że nie doprowadził do szkody w sposób zawiniony⁹. Ponadto, okolicznością, która uzasadnia skierowanie w stosunku do tłumacza zarzutu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, jest „niezachowanie należytej staranności”, o czym mowa w art. 472 k.c. Według doktryny, pojęcie to powinno być traktowane jako synonim winy w postaci niedbalstwa¹⁰.

Na gruncie przepisów kodeksu cywilnego tłumacz odpowiada także za wadliwe albo sprzeczne z umową wykonanie tłumaczenia na podstawie art. 636 k.c., jak również za opóźnienie w wykonaniu tłumaczenia, co określa art. 635 k.c.¹¹. W zakresie odpowiedzialności cywilnej, odmiennie niż ma to miejsce w zakresie odpowiedzialności zawodowej, każdy, kto poniósł szkodę z tytułu czynności bądź też bezczynności tłumacza, ma możliwość wszczęcia stosownego postępowania sądowego, natomiast organem orzekającym w przedmiotowych sprawach będzie sąd okręgowy.

⁹ T. WIŚNIEWSKI: Art. 471. W: *Kodeks cywilny. Komentarz*. T. 3: *Zobowiązania. Część ogólna*. Wyd. II. Warszawa 2018.

¹⁰ G. BIENIEK i in.: *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*. T. 1. Warszawa 2011, s. 775; Z. GAWLIK: Art. 472. W: *Kodeks cywilny. Komentarz*. T. 3: *Zobowiązania. Część ogólna*. Wyd. II. Warszawa 2014.

¹¹ A.D. KUBACKI: *Tłumaczenie poświadczone...*, s. 294.

4. Odpowiedzialność porządkowa i zawodowa tłumacza przysięgłego

Odpowiedzialność porządkowa i wynikające z niej kary mają za zadanie wymuszenie obowiązku procesowego, który został nałożony na tłumacza przysięgłego. Warto jednak pamiętać o tym, że orzeczenie kary porządkowej jest fakultatywne, co oznacza, że spełnienie warunków formalnych do jej orzeczenia nie obliguje uprawnionego organu do jej nałożenia¹².

W przepisach proceduralnych kodeksu karnego przewidziano w stosunku do tłumaczy przysięgłych trzy podstawowe kary porządkowe: karę grzywny, zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oraz aresztowanie na czas nieprzekraczający 30 dni.

Pierwsza z wymienionych kar dotyczy grzywny w wysokości do 3 tys. zł, a stosuje się ją wobec tłumaczy, którzy bez należytego usprawiedliwienia nie stawili się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie (w tym także policji) albo bez zezwolenia tego organu oddalili się z miejsca czynności przed jej zakończeniem. Nadto, kara pieniężna ma zastosowanie w przypadku, gdy tłumacz bezpodstawnie uchyła się od wykonania nałożonych na niego czynności bądź też odmawia ich wykonania.

Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie stosowane jest wyłącznie, gdy z okoliczności sprawy wynika jednoznacznie, iż tylko taka kara może spowodować stawienie tłumacza, które w realiach danej sprawy jest niezbędne.

Ostatnia i jednocześnie najsurowsza z wymienionych kar porządkowych – aresztowanie na czas nieprzekraczający 30 dni, stosowana jest w razie uporczywego uchylania się od wykonania zleconego tłumaczenia. Karę tę można stosować niezależnie od nałożenia kary pieniężnej, jednakże należy stosować ją wyłącznie wtedy, kiedy wcześniej stosowane kary porządkowe nie przyniosły spodziewanego rezultatu¹³. Obowiązująca judykatura podnosi, że pojęcie uporczywości zawiera zarówno element wielokrotnego uchylania się od wykonania swojej powinności, jak i świadomość niweczenia tym możliwości osiągnięcia stanu założonego przez twórców prawa¹⁴. Jednakże, niektórzy autorzy przyjmują, że nawet już dwukrotna odmowa wykonania obowiązku procesowego może świadczyć o rzeczonyj uporczywości¹⁵. Karę aresztowania należy natomiast

¹² Postanowienie SA w Katowicach z 1 kwietnia 2009 r., II AKz 226/09, KZS 2009/7–8, poz. 91.

¹³ K. EICHSTAEDT: Art. 285. W: *Kodeks postępowania karnego*. T. 1. *Komentarz aktualizowany*. Warszawa 2018.

¹⁴ Postanowienie SA w Krakowie z 13 grudnia 2000 r., II AKz 289/00, KZS 2000/12, poz. 28.

¹⁵ J. KOSONOGA: *Kara porządkowa aresztowania po nowelizacji z dnia 11 marca 2016 r.* W: *Verba volant scripta manent. Proces karny prawo karne skarbowe i prawo wykroczeń*

uchylić, jeśli ukarany spełni swój obowiązek albo postępowanie przygotowawcze lub postępowanie w danej instancji ukończono¹⁶.

W kodeksie postępowania cywilnego również przewiduje się obciążenie tłumacza przysięgłego karami porządkowymi. W przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa, nieuzasadnionej odmowy złożenia tłumaczenia lub opóźnienia w jego złożeniu sąd ma możliwość skazania tłumacza na grzywnę¹⁷, którą wymierza się w kwocie do 3 tys. zł (art. 163 k.p.c.). Niezależnie od grzywny sąd może zasądzić od tłumacza zwrot kosztów wywołanych jego rażącą winą (art. 110 k.p.c.)¹⁸, w myśl bowiem obowiązującego orzecznictwa tłumacz nie powinien podejmować się zadania, którego z określonych przyczyn nie jest w stanie wykonać w terminie wynikającym z rodzaju zadania oraz obiektywnej potrzeby, a w każdym razie powinien wnioskować o przedłużenie przez sąd wyznaczonego mu terminu, jeśli uważa go za zbyt krótki do opracowania tłumaczenia¹⁹.

Przechodząc do odpowiedzialności zawodowej, należy wskazać, że nie jest ona niczym innym jak odpowiedzialnością dyscyplinarną, której zasady zostały zawarte w rozdziale 4. ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego. Zgodnie z ich treścią tłumacz przysięgły podlega odpowiedzialności zawodowej za niewypełnienie bądź nienależyte lub nierzetelne wykonywanie zadań i obowiązków określonych w ustawie, a o których wspomniałam we wcześniejszej części niniejszego artykułu, omawiając regulacje prawne dotyczące tłumaczy przysięgłych.

Co ważne, podmiotem wszczynającym i przeprowadzającym postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej tłumacza przysięgłego, zgodnie z art. 24 ust. 1 i 2 u.z.t.p. jest Komisja Odpowiedzialności Zawodowej, która podejmuje ww. działania na wniosek ministra sprawiedliwości lub wojewody. Organy te mogą podejmować działania z własnej inicjatywy bądź też na wniosek podmiotu zlecającego tłumaczenie, czyli klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych. Powyższe oznacza, że klienci zarówno indywidualni, jak i instytucjonalni nie posiadają w tym zakresie legitymacji procesowej²⁰.

Z tytułu odpowiedzialności zawodowej wobec tłumacza przysięgłego mogą zostać orzeczone następujące kary: upomnienie, nagana, kara pieniężna nie

po zmianach z lat 2015–2016 księga pamiątkowa poświęcona Profesor Monice Zbrojewskiej. Red. T. GRZEGORCZYK, R. OLSZEWSKI. Warszawa 2017; K. EICHSTAEDT: Art. 285. W: *Kodeks postępowania karnego*. T. 1...

¹⁶ A.D. KUBACKI: *Tłumaczenie poświadczone...*, s. 295.

¹⁷ Ibidem, s. 296.

¹⁸ T. DEMENDECKI: Art. 287. W: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*. T. 1: Art. 1–729. Warszawa 2018.

¹⁹ Postanowienie SN z dnia 21 sierpnia 1967 r., I PZ 1/67, LEX nr 6207.

²⁰ J. KOSONOGA: *Wystąpienie o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej tłumacza*. W: IDEM: *System środków dyscyplinujących uczestników postępowania karnego*. Warszawa 2014.

niższa niż jedna dziesiąta kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym wydanie prawomocnego orzeczenia w sprawie odpowiedzialności zawodowej tłumacza przysięgłego, jak również: zawieszenie prawa wykonywania zawodu na okres od 3 miesięcy do 1 roku oraz pozbawienie prawa wykonywania zawodu, z możliwością ubiegania się o jego ponowne nadanie nie wcześniej niż po upływie 2 lat od pozbawienia i po ponownym złożeniu egzaminu (art. 21 u.z.t.p.).

Po przeprowadzeniu postępowania Komisja Odpowiedzialności Zawodowej uniewinnia tłumacza przysięgłego od zarzutu, orzeka wobec niego karę albo umarza postępowanie. Instancją odwoławczą od orzeczeń Komisji jest sąd apelacyjny właściwy ze względu na miejsce zamieszkania tłumacza przysięgłego²¹.

Kara orzeczona w stosunku do tłumacza przysięgłego nie jest podawana do publicznej wiadomości, lecz zostaje odnotowana w jego wpisie na listę. Co więcej, kara ta ulega zatarciu z mocy prawa, jeżeli od daty uprawomocnienia orzeczenia o karze upłynęły 2 lata – w przypadku upomnienia i nagany – lub 3 lata – w przypadku nałożenia kary pieniężnej, zawieszenia lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu.

W zakresie statystyk dotyczących odpowiedzialności zawodowej tłumaczy przysięgłych wskazać należy, że liczba wpływających wniosków z roku na rok rośnie, natomiast z zarzutów formułowanych we wnioskach wynika, że najczęściej tłumaczom przysięgłym zarzuca się naruszenie art. 14 pkt 1 ustawy. Do najczęściej wymierzanych kar należą natomiast upomnienie oraz nagana²².

5. Odpowiedzialność prawna tłumacza w stosunku do autora utworu pierwotnego

Tłumacz podczas dokonywania operacji tłumaczenia odpowiada nie tylko wobec podmiotów zlecających mu wykonanie określonego typu tłumaczenia. Zgodnie z treścią ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1191), tłumacz jako autor utworu zależnego (tłumaczenia) może narazić się na zarzuty ze strony autora utworu pierwotnego, na podstawie którego dokonano określonej operacji tłumaczeniowej. Zgodnie z doktryną, poddanie cudzego dzieła tłumaczeniu, a następnie jego eksploatacja

²¹ A.D. KUBACKI: *Tłumaczenie poświadczone...*, s. 299.

²² Sprawozdania z działalności Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych w Ministerstwie Sprawiedliwości za lata 2005–2017.

zwracają uwagę na problem poszanowania autorskich praw osobistych oraz majątkowych twórcy dzieła pierwotnego²³.

W odniesieniu do autorskich praw majątkowych podkreślić należy, że zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy PrAut, samo sporządzenie tłumaczenia jest dopuszczalne niezależnie od jakiegokolwiek zezwolenia²⁴, a nawet możliwe jest wbrew woli autora utworu pierwotnego, jednakże rozporządzanie nim wymaga uzyskania zezwolenia twórcy utworu pierwotnego (oryginału), chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły²⁵.

Wskazując natomiast na autorskie prawa osobiste, z wyjątkiem sytuacji anonimowego udostępniania utworu pierwotnego, każdy egzemplarz tłumaczenia powinien wskazywać autora utworu pierwotnego wraz z tytułem tego utworu (art. 2 ust. 5 ustawy PrAut). Wbrew literalnemu brzmieniu przedmiotowego przepisu, obowiązek wskazania autorstwa oryginału powinien dotyczyć nie tylko materialnych nośników opracowań, ale również wszelkich innych sposobów rozpowszechniania²⁶. Dodatkowo, pamiętać należy, że trwanie uprawnień wynikających z autorskich praw osobistych nie ulega wygaśnięciu, w związku z czym reguła ta nie doznaje właściwie żadnego wyjątku.

Nadto, tytuł utworu pierwotnego powinien zostać podany w oryginale niezależnie od przetłumaczonego tytułu. W świetle obowiązującej judykatury, w przypadku utworu zależnego należy zamieścić wzmiankę wskazującą, według jakiego oryginału zostało opracowane tłumaczenie, tak by wyeliminować ryzyko wprowadzenia w błąd odbiorcy utworu zależnego²⁷. Ustawodawca nie narzuca w tym zakresie żadnych sztywnych formuł. W przypadku rozpowszechniania tłumaczeń na karcie tytułowej zazwyczaj umieszcza się formułę: „tłumaczył”, „tłumaczenie”, „przekład” itp. oraz oznaczenia autora przekładu²⁸.

Zgodnie z treścią art. 78 ustawy PrAut, w przypadku naruszenia wskazanych autorskich praw osobistych, twórca, którego prawa zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania oraz dokonania czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, złożenia publicznego oświadczenia o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy utworu pierwotnego odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub – na żądanie twórcy – zo-

²³ R. SARBIŃSKI: Art. 2. W: *Prawo autorskie. Komentarz do wybranych przepisów*. Warszawa 2014.

²⁴ Uchwała SN z 20 grudnia 1976 r., III CZP 91/75. OSNC 1977, nr 7, poz. 103.

²⁵ D. FLISAK: Art. 2. W: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*. Red. M. BUKOWSKI. Warszawa 2015.

²⁶ E. TRAPLE: Art. 2. W: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*. Red. J. BARTA, R. MARKIEWICZ. Warszawa 2011, s. 63.

²⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 1968 r., I CR 649/67. OSNC 1968, nr 10, poz. 173.

²⁸ R. SARBIŃSKI: Art. 2. W: *Prawo autorskie. Komentarz do wybranych przepisów*. Warszawa 2014.

bowiązać tłumacza, aby uiścił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny.

W przypadku naruszenia autorskich praw majątkowych ustawodawca w art. 79 ustawy PrAut określił katalog roszczeń, które autor utworu pierwotnego może zastosować w stosunku do naruszcyciela, w tym żądania: zaniechania naruszenia, usunięcia skutków naruszenia, naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, oraz wydania uzyskanych korzyści.

6. Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych rozważań możemy dojść do wniosku, że nierzetelne tłumaczenie może wiązać się dla tłumaczy zarówno przysięgłych, jak i nieprzysięgłych z daleko idącymi skutkami prawnymi, sięgającymi od odpowiedzialności cywilnej, która dotyczy wszystkich tłumaczy, po kary porządkowe i odpowiedzialność zawodową tłumaczy przysięgłych.

Niestety, pomimo tak szerokiego katalogu kar, możliwych roszczeń i zobowiązań tłumaczy ustawodawca nie ustalił, w jaki sposób należy oceniać jakość oraz stronę formalną tłumaczeń. W obowiązujących przepisach prawa brak jest uniwersalnych i ścisłych granic swobody tłumacza oraz zakresu odpowiedzialności wobec wszystkich rodzajów przekładów²⁹.

Wobec tego, tłumacz poza nienaganną znajomością języka obcego i ojczystego powinien mieć świadomość swych praw i obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawa, jak i odrębnie uregulowanych norm etycznych. Wyłącznie bowiem poprzez rzetelną ich realizację tłumacz nie narazi się na popełnienie błędu skutkującego odpowiedzialnością przed komisją dyscyplinarną, czy też odpowiedzialnością cywilną przed sądem.

²⁹ J. PIĘNKOS: *Podstawy przekładoznawstwa. Od teorii do praktyki*. Kraków 2003, s. 390–391.

Юстина Цихонь

Юридическая ответственность переводчиков

Резюме

Настоящая статья посвящена юридической ответственности как присяжных переводчиков, так и переводчиков, которые предоставляют переводческие услуги без необходимости сдавать соответствующий экзамен. Цель статьи заключалась в том, чтобы показать обязанности и ответственность отдельных переводчиков.

В статье рассматриваются статус и правовые нормы, касающиеся каждого переводчика, а также объём предоставляемых ими услуг. Кроме того, разъясняются как гражданская ответственность, которая распространяется на всех переводчиков, так и штрафы и профессиональная ответственность присяжных переводчиков. Кроме того, представлены вопросы ответственности перед авторами оригинальных работ, на основе которых переводчики создают отдельные зависимые тексты.

Анализ представляет собой компиляцию широкого каталога штрафов, возможных претензий и обязательств переводчиков с целью показать, что только хорошо зная их права и обязанности, вытекающие из применимых законов и отдельно регулируемых этических норм, а также строго выполняя их, переводчики могут избежать ответственности перед дисциплинарным советом или гражданской ответственности перед судом.

Ключевые слова: перевод, переводчик, присяжный переводчик, юридическая ответственность

Justyna Cichoń

Legal liability of translators

Summary

This article is devoted to the legal liability of both sworn translators and translators who provide translation services without having to pass the relevant exam. The aim of the article was to thoroughly analyze the obligations and responsibilities of individual translators.

The article discusses the status and legal regulations regarding each translator and the scope of services provided by them. In addition, both civil liability, which applies to all translators, as well as penalties and professional liability of sworn translators, are explained. The issues of responsibility towards authors of original works, on the basis of which translators create separate dependent works, are also presented.

The analysis is a compilation of a broad catalog of penalties, possible claims and obligations of translators, with the aim of showing that only by knowing well their rights and obligations, resulting from both applicable laws and separately regulated ethical norms, as well as fulfilling them reliably, translators can avoid liability to the disciplinary board or civil liability.

Key words: translation, translator, certified translator, legal responsibility